

LINKÖPINGS UNIVERSITET
Fristående kurs, 15 hp
2010-2011

1+1=3

Broderiet som kreativ aktivitet.

Anna Granberg

Individuellt arbete

Handledare
Marcus Samuelsson

SAMMANFATTNING

Vardagskreativitet har stor betydelse för hälsan eftersom olika delar av hjärnan sammankopplas på ett positivt sätt, forskning från olika delar av världen visar det. I min rapport undersöker jag broderiet som kreativ aktivitet för att få klarhet i om broderiet kan tillföra något i dagens samhälle. Jag har använt mig av litteraturstudier och en enkät som skickats till tre personer för att se hur det ser ut i Sverige och om de forskningsresultat som kommer från andra länder är relevant för oss. De områden inom broderiet som jag tittat på är materialets betydelse, tekniken man använder, hur processen ser ut och vilka känslor som finns där och kontexten man arbetar i. Under arbetet förstärktes mina tankar om hur viktigt det är i dagens samhälle att hitta tillbaka till handens arbete och att broderiet med sina mångfasetterade möjligheter borde ges ett speciellt utrymme.

Innehållsförteckning

INLEDNING	5
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING.....	6
LITTERATUR	7
METOD	8
RESULTAT	9
Att börja brodera	9
Materialets betydelse.....	9
Ha ett sammanhang	12
DISKUSSION	13
REFERENSER	18

INLEDNING

När jag gick min broderiutbildning i England skrev jag 2008 en uppsats om Broderiets helande kraft¹. Den handlade om hur broderiet kan användas för att ge människor utlopp för sin kreativitet på olika sätt. Den väckte mitt intresse för att veta om den forskning jag läst stämde med svenska förhållanden runt broderi idag. Jag använder samma definition på ordet kreativitet som T. Schmid²:

Kreativitet är en naturlig förmåga att tänka och handla på nyskapande sätt, att vara uppfinningsrik, fantasirik och att finna nya och originella lösningar på behov, problem och gestaltande uttryck. Det kan användas i alla verksamheter. Både processen och resultatet är meningsfulla och skapar positiva känslor.

För mig känns den definitionen optimal och det känns viktigt att både process och resultat finns inom ramen för ordet. Ibland när man skapar är processen viktigare än själva resultatet. Det jag också tycker är viktigt är att forskning runt kreativitet visar att $1+1=3$, när man i den kreativa processen kopplar ihop båda hjärnhalvorna aktiveras andra områden i hjärnan än de som behövs för precis det arbetet. Så här beskriver forskaren M. Drake det:

*Creativity endeavors integrate the verbal, analytical and detail-oriented functions of the left brain with the intuitive, emotional and image-linked functions of the right brain. Occupational form affects not only the individual meaning of an activity, but activates multiple areas of the brain through associations with previously stored material.*³

Det tycker också T. Schmid⁴ som skriver i sin forskning att vardagskreativitet är viktig och det har visat sig att människor som är kreativa är mer öppna för experiment och nya metoder, de tolererar större belastning, de kan se och jämföra sig med andra på ett bra sätt. Jag föreställer mig att människors behov av att använda sin kreativitet kommer att bli större på grund av att vårt samhälle har fjärrmat sig mer och mer från handens arbete. Jag har också lyssnat till radiointervjun *Syjuntan och trösten* från annandag jul 2009 där L. Waldén⁵, kvinnoforskare, svarar på frågan: Varför fungerar broderiet som helande kraft? Hon tror att det handlar om att det är en speciell känsla i att lägga tid på något som är så tidskrävande och onyttigt samt att den koncentration man hamnar i är så total att i dagens splittrade samhälle ger det ro.

---

¹ A. Granberg, *The Healing Power of Embroidery*, Opus School of Textile Art, London, 2008

² T. Schmid, *Promoting Health Through Creativity*, Whurr Publishers Ltd, 2005

³ A. Granberg, *The Healing Power of Embroidery*, Opus School of Textile Art, London, 2008

⁴ T. Schmid, *Promoting Health Through Creativity*, Whurr Publishers Ltd, 2005

⁵ L. Waldén, svensk kvinnohistoriker som bland annat skrivit *Genom symaskinens nålsöga: teknik och social förankring i kvinnokultur och manskultur* och *Den feministiska textilen: makt och mönster* 2005

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

Att undersöka vardagskreativitetens betydelse för överlevnaden är ett växande område inom kreativitetsforskningen, i boken *Promoting health through creativity*⁶ ges ett flertal exempel på detta. Det som studerats är människans förmåga att anpassa sig till förändrade miljöer och livsbetingelse och hur kreativitet påverkar detta. T. Schmid⁷ beskriver att människor mår bättre när de har kreativa aktiviteter i vardagslivet. I sin forskning visar hon att de får bättre självförtroende och har lättare att hantera livet, de får bättre självuppfattning och tydligare identitet, de får hjälp med fysiska och kognitiva processer, de upplever livskontroll, har bättre uppfattningsförmåga och de hittar nya kommunikationsvägar.

F. Reynolds⁸ har under flera år forskat runt olika frågor när det gäller kreativitet och hälsa hon har bland annat intervjuat kvinnor som arbetat med broderi under en sjukdomsperiod och frågat dem om hur det påverkat deras känsla av välbefinnande och deras sjukdomsbild⁹. Många av kvinnorna upplevde att de påverkades positivt i sin livssituation genom broderiet. Sue, en av deltagarna i studien, säger *The spontaneity is what sees me through the bad times, because as it flows through me there's no restrictions, it's endless, the only restriction is your imagination.*

Utifrån dessa tankar vill jag undersöka hur ett par broderande kvinnor i Sverige upplever sin broderiprocess, om detta stöds av den forskning som finns och om broderiet som kreativ aktivitet har något speciellt att tillföra i dagens samhälle.

Jag vill titta på fyra områden inom broderiet som kan ha betydelse för processen:

Vilket material man använder. Vi har alla minnen av textil mot vår hud, positiv känsla mjukt varmt och skönt eller negativ känsla skav, hårda kanter eller stickigt material.¹⁰ Det material man använder i broderiet kan spegla de känslor man har behov av att uttrycka.

Hur man utnyttjar tekniken. Att klippa med sax eller sticka med nål kan göras mjukt men också aggressivt. Att köra nålen genom tyget och dra till kan vara en oerhört befriande känsla. Att låta bilder komma fritt eller använda sig av skisser.

---

⁶ T. Schmid, *Promoting Health Through Creativity*. Whurr Publisher Ltd, 2005

⁷ T. Schmid, *Promoting Health Through Creativity*. Whurr Publisher Ltd, 2005

⁸ T. Schmid, *Promoting Health Through Creativity*. Whurr Publishers Ltd, 2005

⁹ F. Reynolds, & S. Prior, (2003) "A lifestyle coat-hanger": a phenomenological study of the meanings of artwork for women coping with chronic illness and disability. *Disability and Rehabilitation*, 25,(14), 785-794

¹⁰A. Densert, *Lapptäcken- en möjlighet inom konstterapi*, Svenska institutet för Uttryckande Konstterapi, Stockholm, 2005

Vilka känslor man upplever under broderandet. J. Caprara hävdar att just broderiets upprepning och långsamma process ger upphov till ett meditativt tillstånd som påminner om det s.k. ”flow”.¹¹

I vilket kontext man broderar som var, med vem, i tystnad eller med ljud

Utifrån detta skickade jag ut ett brev till fyra broderande kvinnor med tre öppna frågor för att se om de kommer att beröra områdena ovan.

Hur kom det sig att du började brodera?

Beskriv den process du går igenom vid broderandet. (Hur börjar du? Bilder, förlaga, musik/tystnad, känslor som väcks, teknik, material mm). Sänd gärna med en bild som visar ditt sätt att brodera.

Beskriv i vilken miljö det är bäst att arbeta. Ensam, med andra, under tystnad, med musik mm.

Jag bad dem också att lägga till sådant som de själva tyckte var viktig att förmedla till mig.

LITTERATUR

Boken *Promoting Health Through Creativity For professionals in health and education*¹² tar upp fyra olika forskares syn på kreativitet och hälsa. En av dem, T. Schmid, beskriver hur hon i sin forskning bland annat kunnat se två stora förändringar hos individer som deltar i kreativa aktiviteter i grupp. Det går att se en tydlig ökning i initiativförmågan och att självkänslan ökar hos individen.

Kreativiteten, enligt T. Schmid¹³ definition, eftersträvar att integrera den analytiska vänstra hjärnhalvan med den intuitiva högra hjärnhalvan och forskarna kan se hur hjärnan i den processen aktiveras på nya sätt och att individen därmed upplever flera positiva effekter. I F. Reynolds rapport¹⁴ beskriver deltagare att skapandet distraherat tankarna från sjukdom och smärta. De beskriver vidare hur det kunde ge en känsla av flow och spontanitet. Det upplevdes positivt att det gavs möjlighet att uttrycka känslor i bildskapandet. Deltagarna upplevde en känsla av positiv identitet och kunde då också utveckla sitt sociala nätverk.

---

¹¹ S. Johns, *At home with Julia Caprara*, p41 Embroidery, Volyme 54, Juli 2003

¹² T. Schmid, *Promoting Health Through Creativity*. Whurr Publisher Ltd, 2005

¹³ T. Schmid, *Promoting Health Through Creativity*. Whurr Publishers Ltd, 2005

¹⁴ F. Reynolds, & S. Prior, *”A lifestyle coat-hanger”: a phenomenological study of the meanings of artwork for women coping with chronic illness and disability*, Disability and Rehabilitation, 25,(14), 785-794, 2003

METOD

E. M. Halvorsen skriver i sin bok *Konstfacklig och pedagogisk FOU 2007*¹⁵ om kvalitativa forskningsintervjuer och hon förklarar dessa på ett begripligt och tydligt sätt. Hon beskriver hur hon åker runt och intervjuar skolpersonal och hur hon analyserar svaren enligt en metod som innebär att man ska registrera både den kunskap som hämtas in och sättet det beskrivs på och beskrivningarna ska ha utrymme för öppna och nyanserade tolkningar. E. M. Halvorsen skriver om vikten att beskriva specifika förhållanden, att inte vara generell och att man som forskare ska vara naiv, alltså inte ha med sig färdiga mönster utan vara öppen för nya sätt att se på situationer.

E. M. Halvorsen beskriver att hon använder sig av interaktionen mellan den som ställer frågor och den som svarar och det är en metod som jag vill pröva.

Jag använder mig av en enkät istället för intervju, men med mycket öppna frågor på det sätt som E. M. Halvorsen förespråkar. De tillfrågade får möjlighet att lägga till fakta i efterhand eftersom jag sänder tillbaka materialet till dem efter min första analys. E. M. Halvorsen delar upp rådata vid analysen i essenser och strukturer och jag bestämde mig för att pröva den metoden.

Jag har valt ut fyra personer med anknytning till Täcklebo Broderiakademi¹⁶ där jag är medlem, det innebär att deltagarna vet vem jag är och vet att jag förstår området som undersöks.

Jag frågade dem om de kunde tänka sig att vara med och alla fyra svarade ja. Enkäten sändes ut till dem och jag fick in tre av fyra enkäter från dem. Den fjärde personen fick förhinder och jag beslöt mig för att använda de tre jag fått in av Inger Marianne Ödlund, Charlotta Cederlöf och Eva Albrektsson.

Jag frågade deltagarna om de ville ha sitt förnamn i min rapport och att hela deras namn står vid de bilder de har gjort och det accepterade de.

Jag har analyserat intervjuerna enligt metoden som E. M. Halvorsen beskriver ovan. Eftersom jag bara fick in tre intervjuer väljer jag att i diskussionen jämföra med mitt eget förhållande till broderiet och särskilt till fritt broderi.

---

¹⁵ E. M. Halvorsen, *Konstfacklig och pedagogisk FOU Närhet distans dokumentation* HöyskoleForlaget 2007

¹⁶ Täcklebo Broderiakademi är en nationell förening för broderi se www.broderiakademin.nu

RESULTAT

I enkäterna beskriver deltagarna på ett engagerat sätt hur de började brodera, hur och varför de gör det. De visar sina resultat via bilder och beskriver vägen dit på ett tydligt och bra sätt.

Att börja brodera

Inger Marianne och Charlotta berättar att de börjat brodera på lekis respektive skolan. Eva som alltid omgivits av broderi via mormor, farmor, mamma och senare svärmor vet inte när hon började men material fanns alltid tillgängligt.

Inger Marianne beskriver hur hon som 15 åring blev sittande en sommar efter en operation och broderade kedjesömmar till en Ludvikadräkt:

Jag satt med foten på en puff, hunden på golvet och broderade. Det var en njutning. (Inger Marianne)

Figur 1. Broderi gjort av Charlotta Cederlöf på lekis i Skutskär 1971

Hon beskriver också skillnaden när hon som vuxen började med fritt broderi:

Steget var stort men ljuvligt. Att brodera det jag vill, hur jag vill, vilka färger jag vill! Och baksidan den får se ut hur som helst. (Inger Marianne)

Materialets betydelse

Eva beskriver hur materialet inspirerar henne. Den äldre generationen som fanns runt henne när hon var liten använde mycket återbruk i lapptäcken och trasmattor. Hon och hennes bror brukade tävla om vem som kände igen flest plagg som lapparna tagits från. Hon beskriver även känslan i olika garns egenskaper, silkets lite glatta kalla yta och ullgarnets varma, lite stickiga yta och hon upplever igenkännandets känsla som avstressande. Inger Marianne gillar gamla linnebitar och köper dem gärna på loppis. Charlotta använder linne eller grov bomull och syr med DMC-garn, pärlgarn eller guld/silver tråd.

Bearbetning i processen

Inger Marianne beskriver hur bilden kommer inifrån, påverkad av en känsla, en upplevelse eller ett samtal. Ibland broderar hon drömbilder.

Bara att skapa bilder hjälper- det man tror bilden ska bli i början blir inte, utan det är som att en inre kraft tar över. Varje stygn med nålen upp och ned är en bearbetning, och eftersom processen är så långsam så hinner man tänka igenom broderiet och situationen. Det är något med broderandet, man blir innesluten i sig själv, totalt innesluten men samtidigt ger det mycket energi.

(Inger Marianne) Se figur 2.

Evas process kan börja i en tidigare broderiuppgift från en kurs som vidareutvecklas, något som händer, en sorg, en förlust eller glädje som påverkar. Hon kan också arbeta utifrån ett tema till exempel en färg.

Charlotta tar inspiration från olika källor- just nu bibeln och ikonbilder:

Mina bilder är dock mer profana. State of mind, känslor.

(Charlotta) Se figur 3.

Charlotta och Inger Marianne börjar med enkla skisser oftast direkt på tyget. Både Eva och Inger Marianne säger att bilden utvecklas under arbetets gång. Det är en bearbetning som man i början inte är medveten om men som man kan se i efterhand.

Inger Marianne beskriver:

Första fria broderiet jag broderade var en krokodil och en liten griskulting på ryggen, jag hade ingen speciell tanke när jag gjorde den men efteråt såg jag att precis så är det bra att ha det om man är rädd, skär och skör; att sitta på ryggen av en krokodil.

Figur 2. En vanlig dag på Östermalm broderi av Inger Marianne Ödlund

Figur 3. Broderi av Charlotta Cederlöf

Eva beskriver:

Det fria broderiet har inga måsten och givna regler utan det kommer från mig själv, det kan ibland kännas självutlämnande och skrämmande men också läkande.

Eva skriver också om kärleken till de olika textila materialen, hur känslan i garnet påverkar henne. Hon beskriver broderandet som en både kreativ och meditativ process. Den bild som Eva skickade heter *Farmor gav mig styrka* och är en sorgprocess som tog två år att göra.

Det började med ett brev som min farmors pappa skickade till hennes systrar i USA där han skriver om min älskade farmor! Jag förde över brevet på tyg och tog med mig det till en broderiträff. David var där och pratade om skapandeprocessen. En övning bestod i att vi skulle visualisera en detalj ur en tavla. Jag såg bara döda träd och knotiga grenar, så en knotig död gren fick detaljen bli. Jag kände mig sådan pga. smärta och energifattigdom. Under broderiprocessen kändes det som att jag fick styrka av mina anmödrar speciellt då farmor som var en fantastisk kvinna. Hon blev änka tidigt och tog hand om sex små barn, ett mycket strävsamt liv men hon blev aldrig bitter utan jag minns henne som en solig glad stor kvinna. Den bästa komplimang som min pappa gett mig var när han sa att jag var lik farmor!

Figur 4. Farmor gav mig styrka broderi av Eva Albrektsson

Den knotiga grenen ligger nertill och sträcker sig uppåt mot ljuset där bladen börjar spira, den delen gjorde jag när det började kännas bättre. Farmors namn Regina är inristat i barken. När det här broderiet ställts ut har en del besökare rörts till tårar utan att veta innebörden i det. (Se figur 4.)

Ha ett sammanhang

Inger Marianne deltar i två broderigrupper, och tycker att det är nödvändigt att få skapa med andra, att få och kunna ge förslag på lösningar. Men hon behöver också sitta för sig själv, låta broderiet bli ett med henne själv. Då lyssnar hon gärna på radion eller på musik. Broderar gör hon även framför Tv:n.

Eva broderar bäst hemma, tycker det är svårt att brodera tillsammans med andra, kan känna sig lite hämmad utan trivs bäst i sin fåtölj i syrummet. Hon tycker att under "tankeprocessen" behöver det vara tyst. Men när hon har grunden klar för sig och det är dags för stygn så kan det vara musik, att någon läser en bra talbok eller att hon lyssnar på TV tillsammans med sin man.

Figur 5 Herre på täppan detalj ur broderi av Inger Marianne Ödlund

Charlotta lever ensam och broderar uppkrupen i soffan framför tv:n med katten i knät. Det bästa att brodera till är Brittiska kriminalserier och europeisk ligafotboll. Hon broderar även gärna i sällskap. Hon tar alltid med sig sypåsen om hon ska någonstans och stanna över natten: *Det är skoj, för då kan man få lite komplimanger samtidigt.*

DISKUSSION

Att broderiet är ett bra exempel på kreativitet enligt T. Schmid¹⁷ definition visar sig i beskrivningarna både i litteraturen, från enkäter och radiointervjun. Att jämföra det med egna erfarenheter känns spännande. Det finns många vinster att hämta i broderiet som aktivitet både när det gäller egen utveckling och hälsan i dagens stressande samhälle, där människan enligt T Schmid ständigt måste anpassa sig.

Mina tre brodöser beskriver att de börjat med broderandet som unga och Inger Marianne beskriver förändringen när hon som vuxen börjar med fritt broderi utan krav som en befrielse. Det finns många liknande berättelser att för en del var syslöjden hård- noggrannhet premierades och inte kreativitet. Som Inger Marianne beskriver var baksidorna lika viktiga som framsidan. Om syfröken inte var nöjd fick man ta upp och göra om, vilket för många inte upplevdes som en lärprocess utan som ett straff.

Inger Mariannes beskrivning om en ny upplevelse när hon började använda fritt broderi upplevde även jag när jag började med fritt broderi; att kunna använda vilka material som helst och på det sätt jag önskade. Att kasta sig in i en bild utan att veta vad det ska bli, att låta materialet och känslan styra är annorlunda och ger en annan sorts tillfredsställelse. Känslan efteråt när jag såg hur det blev och att kanske förstår varför, är spännande och befriande.

Detsamma framkommer i både F. Reynolds forskning¹⁸ och i J. Capraras¹⁹ beskrivning att fritt broderi har en speciell styrka när det gäller att påverka känslor och att komma i flow.

Det märks i alla brodösernas berättelse att materialet betyder mycket, de påverkas av strukturen i både garnet och i det material som de använder som bakgrund i broderiet. Eva beskriver hur avstressande det känns när händerna håller i och känner igen ett material. Jag får ofta små påsar med material av goda vänner och det känns varje gång som att få en godispåse när jag tar fram och känner på de olika trådarna och tygerna, värderar kvalitet, känner materialet i handen, undersöker och funderar över användningsområdet. Det frammanar ibland minnesbilder av liknande material, färger och känslor, en enda liten tygbit kan ge en doft av en varm, vänlig famn eller en trång klänning på ett stelt kalas. Det stämmer väl med det som A. Densert²⁰ beskriver: att vi har minnen av textil mot vår hud. Hon använder sig av textila material för att få fram minnen och bearbetar dem i terapeutisk form. Att

---

¹⁷ T. Schmid, *Promoting Health Through Creativity*. Whurr Publishers Ltd, 2005

¹⁸ T. Schmid, *Promoting Health Through Creativity*. Whurr Publishers Ltd, 2005

¹⁹ S. Johns, *At home with Julia Caprara*, p41 *Embroidery* Volyme 54 Juli 2003

²⁰ A. Densert, *Lapptäcken- en möjlighet inom konstterapi*, Svenska institutet för Uttryckande Konstterapi, Stockholm 2005

material kan locka fram bilder genom minnen i huden beskrivs även i F. Reynolds forskning²¹. Eva beskriver det på ett annat sätt, hur avstressande det är när händerna känner igen materialet men det handlar om samma sak, hudens minnesbank.

Att använda gamla och använda tyger köpta på loppis som Inger Marianne beskriver ger en speciell känsla, den känsla som använda tyger bär med sig. Att ta i ett väl använt riktigt mjukt och vackert linnetyg, att se en lagning vilket visar att någon vårdat och kanske älskat den här duken ger speciella tankar. Att använda material från en bestämd person är ett annat sätt att använda gamla tyger och det kan ha stor betydelse i en sorgeprocess. De fantastiska broderade minnestavlorna över personer som dött i HIV/Aids är ett exempel på det där man använt personens älsklingsjeans eller tröja i ett collage som hedrar ägaren²², visar detta. Det sättet påminner om Evas sätt att använda sin farmors fars brev i sitt broderi och det skapar en innerlig personlig känsla. Som brodös är det en mycket speciell känsla att använda persedlar som en död person burit det, ger en känslan av att komma väldigt nära den personen. Är man verkligen personlig i sitt skapande så blir resultatet allmängiltigt och känslan i bilden kan uppfattas av andra. När Eva beskriver att flera besökare som sett hennes broderi berörs av det och får tårar i ögonen konfirmeras detta.

Broderiet är speciellt för att tekniken kan användas på många olika sätt. Många små stygn blir tillsammans en helhet. När man studerar Charlottas bild (figur 6) i detalj så syns det vilket enträget arbete med små stygn som bildar helheten.

Att sticka nålen genom tyget kan göras mjukt eller hårt, ibland som en aggressiv handling där nålens stickande upp och ner i ilska kan hjälpa en att lämna vissa händelser bakom sig. Inger Marianne skriver att varje stygn med nålen upp och ned är en bearbetning. Några av F. Reynolds²³ deltagare beskriver stygnens kraft på samma sätt och A. Densert²⁴ beskriver hur saxens klippande och omformande av ett tyg kan ge samma känsla av befrielse.

Figur 6 Detalj från broderi av Charlotta Cederlöf

---

²¹F. Reynolds, & S. Prior, "A lifestyle coat-hanger": a phenomenological study of the meanings of artwork for women coping with chronic illness and disability. *Disability and Rehabilitation*, 25,(14), 785-794, 2003

²² Det finns flera organisationer som använt sig av den tekniken men inom HIV/Aids rörelser är det etablerat. Se www.aidsquilt.org

²³F. Reynolds, & S. Prior, "A lifestyle coat-hanger": a phenomenological study of the meanings of artwork for women coping with chronic illness and disability. *Disability and Rehabilitation*, 25,(14), 785-794,2003

²⁴A. Densert, *Lapptäcken- en möjlighet inom konstterapi*, Svenska institutet för Uttryckande Konstterapi, Stockholm 2005

En viktig del som framkommer i enkäterna är att lyhördhet för den inre processen gör att arbetet kan ändras av sig självt under processen, efteråt kan det bli synligt vad det blev och vad det betyder för en själv. Att göra en skiss i huvudet, på papperet eller på tyget, men inte exakt en detaljerad bild öppnar möjligheten för utveckling under arbetets gång. Inger Marianne beskriver det när hon berättar om broderiet med en krokodil med en griskuling på ryggen där hon först i efterhand förstod broderiets budskap. Att släppa taget och förlora kontrollen är viktigt men det kan också upplevas som utelämnande och skrämmande som Eva beskriver. Men om man gör det har man mycket att vinna, att finna sin egen väg och sitt egna språk i bilden. Det utlämnande broderiet är också läkande skriver Eva och det stämmer väl med T. Schmid²⁵ och A. Denserts²⁶ slutsatser.

I den kreativa processen behövs både avskildhet och tystnad i skapandet och någon sorts respons från andra. Tankeprocessen behöver sitt, idéstadiet sitt och det praktiska långsamma arbetet behöver sin tid. Under det praktiska arbetet beskriver alla brodöserna att de kan arbeta till musik, ljudböcker och TV, särskilt bra att brodera till är enligt Charlotte brittiska kriminalserier och europeisk ligafotboll. Det är som med inandning och utandning, båda delarna i processen är viktiga fast på olika sätt. I F. Reynolds forskning²⁷ beskrivs samma sak, olika stimulans behövs i de olika delarna av processen.

Att få respons på sina bilder är viktigt, så viktigt att T. Schmid²⁸ fick starka samband i sin forskning för att kreativitet i grupp ger stora förändringar både i självkänslan men också i initiativförmågan hos den enskilda. Förr hade broderigrupper större betydelse, det kunde vara enda gången kvinnor kunde komma iväg, träffas, brodera och diskutera livsfrågor. Syjuntorna var en oas för många det skriver C. Dahlbäck²⁹ och jag tror att det är så även idag fast på ett annat sätt. Vilken kreativ aktivitet man än håller på med så betyder det mycket att träffa likasinnade. I enkäten framkommer samma sak, vikten av att träffas, att ge och ta emot råd och att få respons på det som gjorts. Charlotte broderar gärna i sällskap men under mer oorganiserade former, hon tar med sig sypåsen när hon ska övernatta hos vänner. Eva är den som är tveksam till gruppens funktion, hon tycker att den hämmar henne när hon broderar, men samtidigt beskriver hon hur hon stimuleras av umgänge med andra och att se andras arbeten. Om personen broderar organiserat i någon grupp eller att personen tar med sig sitt broderi när den ska till vänner spelar mindre roll, men behov av respons har vi alla.

---

²⁵T. Schmid, *Promoting Health Through Creativity*. Whurr Publishers Ltd, 2005

²⁶A. Densert, *Lapptäcken- en möjlighet inom konstterapi*, Svenska institutet för Uttryckande Konstterapi, Stockholm 2005

²⁷F. Reynolds, & S.Prior, "A lifestyle coat-hanger": a phenomenological study of the meanings of artwork for women coping with chronic illness and disability. *Disability and Rehabilitation*, 25,(14), 785-794, 2003

²⁸T. Schmid, *Promoting Health Through Creativity*. Whurr Publishers Ltd, 2005

²⁹C. Dahlbäck, *På vidsträckt fält, Svenska kyrkans syföreningar 1844-2004* Verbum förlag, Stockholm, 2005

När jag ser på de medskickade bilderna känns det självklart att broderiet har ett speciellt behov att fylla. Lekfullheten är ett tydligt inslag Inger Mariannes bilder *En dag på Östermalm* (se figur 2) visar fram olika människors karaktärer på ett humoristiskt sätt. Vem har inte mött den blå ”damen” med svans som kommer svassande förbi, eller hört fåglarnas irriterande kacklande på stadens gator. Djuren som lufsar fram på sitt långsamma sätt, och de som nästan inte syns. Tolkningarna kan vara många. Kanske är det djuren som tagit över efter människans försvinnande? Att påverka med en titel och samtidigt inte låsa betraktaren helt förstärker lekfullheten och behovet av att få uttrycka sig finns där. I Inger Mariannes bild *Herre på täppan* (se figur 5) sitter den illa medfarna fågeln där med sin trotsiga stolthet och visar fram att jag finns, jag klarade det. Precis så kan jag känna mig när jag varit med om ett svårt möte där jag blivit överkörd men ändå överlevt. Min tolkning och igenkännandet i bilden ger mig en inre glädje, att mötas i det humoristiska och allvarliga är viktigt för betraktaren. Sättet att arbeta med stygnen som med en pensel är skickligt gjort. Eva beskriver sin process runt *Farmor gav styrka* (se figur 4) på ett talande sätt och hennes montering på rostande järn förstärker känslan av det temporära i livet. Trädgrenen som ser ut att i ena änden kämpa för överlevnad och i den andra sträcker den sig mot solen och slår ut sina knoppar visar fram människans kamp i livet. De bilder som Charlotta skickat in är ikonliknande (se figur 3) och jag anser att det stärker känslan av vårt behov av profana uttryck där det i samhället finns ett stort tomrum att fylla. För som samhället ser ut just nu där många känner sig rotlösa kan broderiet överbrygga en del genom sitt sätt att använda gamla tekniker som kopplar oss till vårt kulturarv, får oss att sätta oss ner och använda våra händer.

Vi vet att många människor upplever dagen som splittrad och snuttifierad och där kan broderiet med sin långsamma process ha en stor betydelse för att återfå känslan av helhet. Den känsla som upplevs i broderandet beskrivs lite olika. J. Caprara³⁰ hävdar att just broderiets upprepning och långsamma process ger upphov till ett meditativt tillstånd som påminner om det ”flow”. Samma känsla beskriver mina brodöser: att de blir så totalt innesluten i sig själva och att samtidigt får de så mycket energi. Min erfarenhet vid broderandet är lika, jag hamnar i ett meditativt tillstånd som ger både ro och energi. L. Waldéns³¹ beskrivning att den koncentration som man hamnar i är så total och det i i dagens splittrade samhälle ger det ro känns också viktig men jag tror att det handlar om det T. Schmid³² beskriver som händer när man lyckas få den vänstra analytiska hjärnhalvan att samarbeta med den högra intuitiva hjärnhalvan. Det som är märkligt är att dessa erfarenheter inte används mer i skolor, på arbetsplatser och i samhället i övrigt för vi vet ju att det behövs.

Broderiet är viktigt som kreativ aktivitet, det kan till och med vara livsviktigt om det används. Det ger oss något under processen som få andra tekniker når upp till. $1+1=3$.

---

³⁰ S.Johns, *At home with Julia Caprara* p41 Embroidery Volyme 54 Juli 2003

³¹ Sveriges Radio P1. *Sjuntan och trösten*, Radiointervju annandag jul 2009

³² T. Schmid, *Promoting Health Through Creativity*. Whurr Publishers Ltd, 2005

Mitt val av personer som alla redan har sökt sig till broderiområdet, skapar naturligtvis en fundering om överensstämmelsen med forskningen blivit lika stor om jag valt en annan grupp. Det är svårt att säga om utfallet blivit ett annat och det ger en spännande inledning till framtida forskning inom området.

REFERENSER

Dahlbäck, C. *På vidsträckt fält Svenska kyrkans syföreningar 1844-2004*. Verbum förlag, Stockholm, 2005

Densert, A. *Lapptäcken - en möjlighet inom konstterapi*. Institutet för uttryckande konstterapi, Stockholm, 2005

Granberg, A. *The Healing Power of Embroidery* Opus School of Textile Art, London, 2008

Halvorsens, E. M. *Konstfaglig og pedagogisk FOU: Naerhet distanse dokumentation* Höyskoleforlaget, Norwegian Academic press, Kristiansand, 2007

Johns, S. *At home with Julia Caprara. Embroidery, 54 s-s*, 2003

Reynolds, F. & Prior, S. *A lifestyle coat-hanger: A phenomenological study of the meanings of artwork for women coping with chronic illness and disability*, *Disability and Rehabilitation*, 25, (14), 785-794, 2003

Schmid, T. *Promoting Health Through Creativity For professionals in health and education*. Whurr Publishers Ltd, London and Philadelphia, 2005

Sveriges Radio, P1 *Syuntan och trösten* annandag jul 2009